

Ristinummen jatkokehittämisen linjaukset 2023-

V A S A .

4/2023

JONAS NYLÉN
Asuntopäällikkö

Sisällysluettelo

- 1. Tiivistelmä jatkokehittämisen linjauksista**
- 2. Lähiöohjelmasta kohti tulevaa**
- 3. Kaupunki- ja koulusegregaatio**
- 4. Ristinummen jatkokehittämisen linjaukset**
 - 4.1 Asuminen
 - 4.2 Palvelut
 - 4.3 Hankkeet ja toiminnot
 - 4.4 Yhteisöllisyys, osallisuus ja alueen maine
- 5. Kehittämistyön seuranta ja lähteet**

1. Tiivistelmä jatkokehittämisen linjauksista

Ristinummi on pitkään ollut suunnitelmallisen ja kokonaisvaltaisen kehittämisen tarpeessa. Alueen sosioekonominen asema on selvästi muita kaupunginosia heikompi, joskin alue on sisäisesti eriytynyt hyvä- ja huono-osaisempiin osa-alueisiin. Ympäristöministeriön lähiöohjelman 2020–2022 myötä alueen kehittämistyöhön on saatu uutta otetta. Ristinummen lähiöhankkeen kustannusarvio oli noin 1,8 M€ (ARAN avustukset 35 %). Hankkeen aikana on toteutettu monipuolisia toimia alueella, harjoitettu runsaasti asukasosallistumista ja linjattu alueen jatkokehittäminen.

Ristinummen kehittämistyössä noudatetaan jatkossakin ympäristöministeriön lähiöohjelman päätavoitteita, eli

- ehkäistään asuinalueiden eriytymistä (segregaatiota)
- lisätään asukkaiden hyvinvointia ja osallisuutta
- edistetään asuinalueiden elinvoimaisuutta
- turvataan palveluiden ja asumisen hyvä taso

Kaupunkisegregaatiolla tarkoitetaan asuinalueiden välisen sosioekonominen ja etnisen eriytymisen kasvua, jolla on myös yhteys hyvinvoinnin edellytysten eriytymiseen alueiden välillä. Etnisen segregaaation on tietyissä keskikokoisissa kaupungeissa havaittu olevan jopa isoja kaupunkeja voimakkaampaa.

Koulusegregaatiossa on kyse oppilaspohjan eriytymisestä koulujen välillä, joka on seurausta koulujen oppilasalueiden sosiaalisesta eriytymisestä sekä perheiden kouluvalinnoista. Vaikka segregaatio on Suomessa muita maita vähäisempää, on se voimistunut myös meillä. Segregaation torjunta edellyttää harkittuja ja vaikuttavia toimia yhteiskunnan eri osa-alueilla.

Ilmiöstä tarvitaan myös tutkittua tietoa ja tästä syystä Ristinummen lähiöhanke teki tiivistä yhteistyötä Vaasan yliopiston Lähiö-Inno sekä SYKE:n ja THL:n HYVIÖ –hankkeiden kanssa. Hankkeet toivat lisäresursseja asukasosallistumiseen sekä antoivat tutkimuksellisen näkökulman paikallisella tasolla tehtävään lähiökehittämiseen.

Ristinummi on kokenut merkittäviä väestörakenteellisia muutoksia. Alueen suomen- ja ruotsinkielisten alle 40-vuotiaiden määrä on lähes puolittunut viimeisen 20 vuoden aikana, kun alueen vieraskielisten alle 40-vuotiaiden määrä on yli kolminkertaistunut. Vieraskielisten osuus Vaasan noin 6 500 asukkaan kasvusta 2000-luvulla on noin 88 %. Ristinummen vieraskielisistä 82 % on alle 50-vuotiaita, kun alueen kotimaisia kieliä puhuvista 46 % on alle 50-vuotiaita, mikä kertoo vieraskielisen väestön nuoresta ikärakenteesta. Osuudet ovat samalla tasolla koko kaupungissa.

Lähiöhankkeen myötä syntynyt positiivinen näkökulma Ristinummen kehittämisen mahdollisuuksiin ja tarpeisiin on kantanut eteenpäin sekä hankkeen aikaisessa kehittämistyössä, että alueen jatkokehittämisen linjausten muotoilussa. ARAN lähiökehittämisen avustusten suuntaamisesta johtuen lähiöohjelman avustuksilla on panostettu pääosin alueen rakennetun ympäristön sekä infrastruktuurin toimiin. Hankkeen aikana on kuitenkin tehty erittäin merkittäviä panostuksia myös alueen palveluverkkoon, kun Variskan koulua laajennettiin yhtenäiskouluksi. Koulu luo erinomaiset puitteet koulusegregaation torjunnalle.

Ristinumella tarvitaan jatkossakin vaikuttavia toimia alueen sosioekonominen aseman, väestökehityksen, elinvoiman ja maineen parantamiseksi. Avainasemassa on alueen asumisen ja kunnallisten palveluiden kehittäminen, jossa kaupungilla on keskeinen rooli. Segregaatio tuskin lievenee ilman asuntokantaan kohdistuvia merkittäviä kehittämistoimia. Tavoitteena on mahdollistaa asuntojen täydennysrakentaminen noin 1 000 asukkaalle. Asumista kehittämällä turvataan lähipalveluiden, kuten erityisesti koulujen ja päiväkotien, toimintaedellytykset. Asumista kehitetään myös korjaamalla ja/tai purkamalla vanhaa vuokratالokantaa. Purkaminen voi tulla kyseeseen, kun talot ovat elinkaarensa lopussa.

V A A S A .

1. Tiivistelmä jatkokehittämisen linjauksista

ASUMINEN

- Ristinummen asuntokantaa monipuolistetaan kaavoittamalla tontteja kysyntää vastaaville rivi-, pien- ja kaupunkipientaloille. Alueella on asuntojen täydennysrakentamisen mahdollisuuksia yli 1 000 asukkaalle.
- Kaupungin omistamia Ristinummen vuokrataloja joko kunnostetaan tai puretaan. Purkaminen on ajankohtaista, kun asuintalot ovat elinkaarensa loppupäässä.
- Asumista kehittämällä vahvistetaan alueen väestökehitystä ja elinvoimaa sekä turvataan lähipalveluiden, kuten koulujen ja päiväkotien, toimintaedellytykset. Sillä vaikutetaan myös alueen sosioekonomiseen asemaan, maineeseen ja houkuttelevuuteen. Asuinalueen kehittäminen on pitkäjänteistä työtä.

PALVELUT

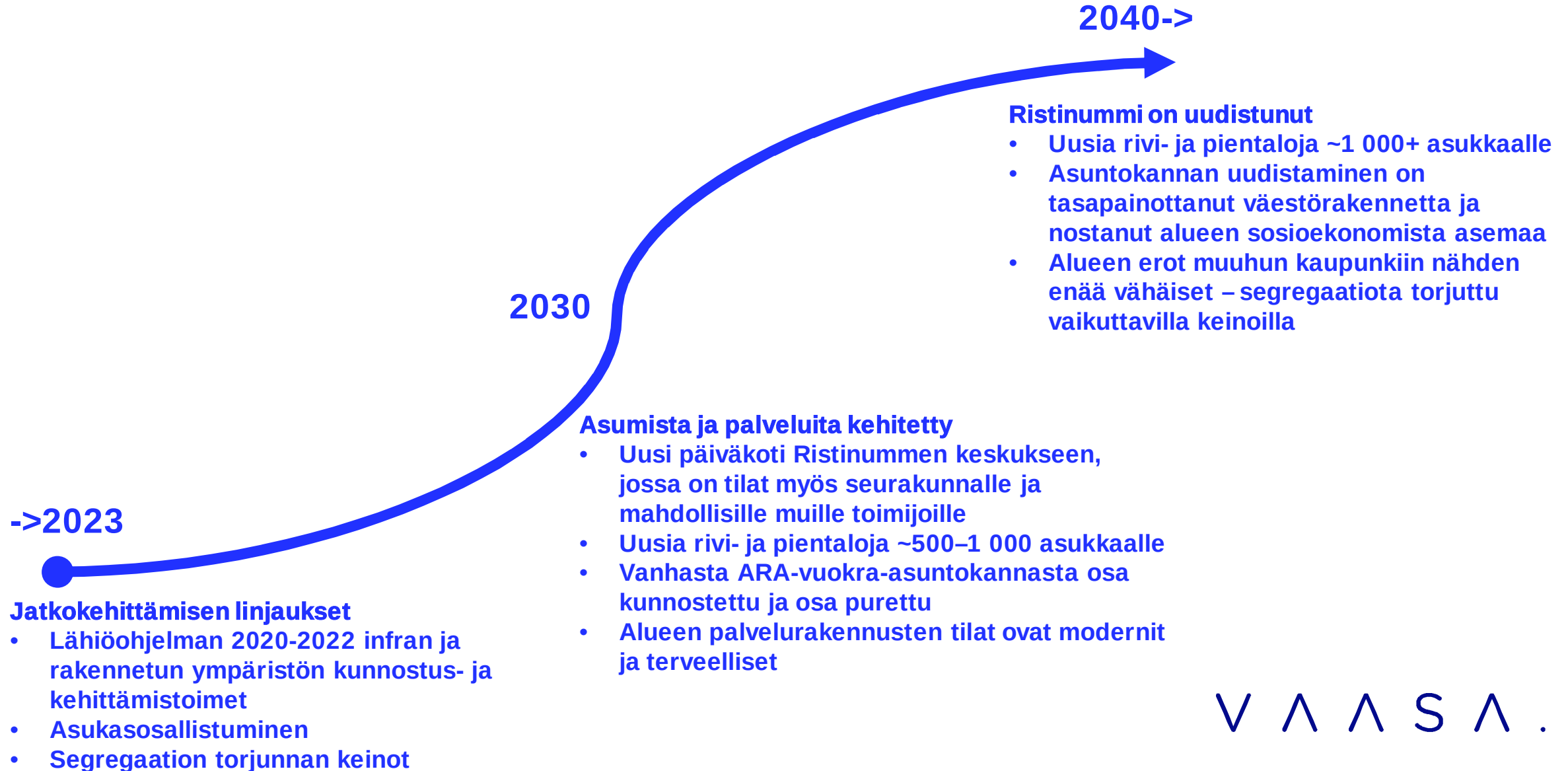
- Ristinummen palvelujen kehittämisessä fokus on perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluissa. Alueella on erityinen tarve koulusegregaation ennaltaehkäisemiselle sekä koulujen ja myös päiväkotien lisäresursseille esimerkiksi tasa-arvo-avustusten ja myönteisen erityiskohtelun kautta.
- Ristinummelta löytyy myös monia muita asukkaille tärkeitä kaupungin, Pohjanmaan hyvinvointialueen, kolmannen sektorin, seurakunnan ja kaupallisia palveluja. Seurakunnan tilatarpeen osalta yhtenä vaihtoehtona on uusien tilojen toteuttaminen Ristinummen keskukseen kaavailtuun uuteen päiväkotiin. Päiväkotitoi voisi käsittää tilat myös muiden toimijoiden palveluille. Modernit ja terveelliset tilat ovat oleellisia alueen kaikkien palvelujen toiminnan kannalta.

HANKKEET JA TOIMINNOT & YHTEISÖLLISYYS, OSALLISUUS JA ALUEEN MAINE

- Ristinummella on jatkuva tarve monipuolisille hankkeille ja erityisille toiminnoille, joista vastaavat sekä kaupunki että monet muut toimijat. Kaupunki tukee hankkeiden ja toimintojen syntymistä.
- Yhteisöllisyyden toteutumisen edellytyksenä on sekä toimivat ulko- että sisätilat. Yhteisöllisten toimintojen osalta kaupunki toimii vuorovaikutuksessa alueen asukkaiden ja toimijoiden kanssa.
- Vuorovaikutusta alueen toimijoiden kanssa lisätään, asukasosallistumista jatketaan ja alueen mainetta parannetaan muun muassa viestimällä alueen asumisen ja palveluiden kehittämistoimista. Alueen maineen parantaminen on pitkäkestoinen prosessi, jonka tulee perustua alueen todelliseen muutokseen.

V A A S A .

1. Tiivistelmä jatkokehittämisen linjauksista

Kuva: Koululaiset maalaavat sähkökaappeja kaupungin kulttuuripalveluiden taidetoiminnan myötä Ristinummen lähiöhankkeessa 2020-2022.

2. Lähiöohjelmasta kohti tulevaa

V A A S A .

2. Lähiöohjelmasta kohti tulevaa

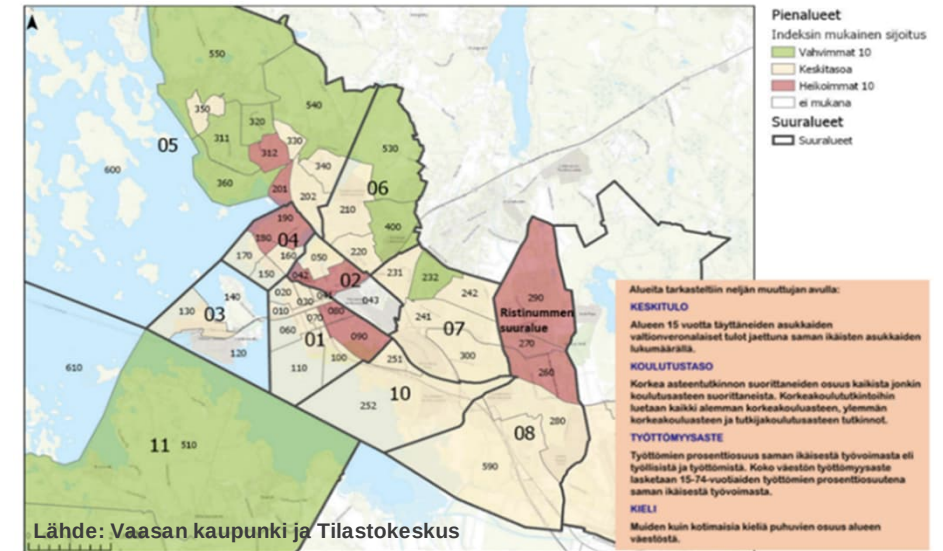
Ristinummi on pitkään ollut suunnitelmallisen ja kokonaisvaltaisen kehittämisen tarpeessa. Vaasan kaupungin Ristinummen lähiöhanke valikoitui vuonna 2020 mukaan ympäristöministeriön koordinoimaan lähiöohjelmaan 2020-2022 yhdessä 13 muun kaupungin lähiöhankkeen ja 18 tutkimushankkeen kanssa. Yksi tutkimushankkeista on Vaasan yliopiston Lähiö-Inno, jonka tavoitteena on tuottaa tietoa, jonka avulla torjutaan asuinalueiden segregaatiota ja vahvistetaan niiden sosiaalista kestävyyttä. Lähiö-Innossa tutkittiin Ristinummea ja Olympiakorttelia.

Peruste Ristinummen valikoitumiselle lähiöohjelmaan on alueen sosioekonominen asema. Alueen työttömyysaste on selvästi korkeampi kuin Vaasan muissa kaupunginosissa. Korkeasti koulutettujen osuus ja tulotaso on vastaavasti huomattavasti alhaisempi.

Oikeanpuoleinen kartta, jossa neljän keskeisen muuttujan avulla on muodostettu sosioekonominen indeksi, osoittaa Ristinummen pienalueiden Ristinummen, Alkulan ja Vanhan Vaasan kuuluvan kaupungin 10 heikomman pienalueen joukkoon. Kartta ei paljasta sitä, kuinka sisäisesti eriytyneitä Ristinummen pienalueet ovat. Pienalueiden sisällä ns. huono-osaisuus keskittyy voimakkaasti alueiden vuokratalovaltaisiin osiin. Alueiden pientalovaltaiset osat ovat sen sijaan hyvinvoivia ja vastaavat sosioekonomiselta asemaltaan muissa kaupunginosissa sijaitsevia pientaloalueita.

Ristinummen lähiöhankkeen myötä alueen kehittämistyöhön on saatu uutta otetta. Kehittämistyö on konkretisoitunut näkyvinä tuloksina alueen ympäristössä. Lähiöohjelman rahoituksen suuntaamisesta johtuen pääpaino oli rakennetun ympäristön toimenpiteissä. Ristinummen lähiöhankkeen kustannusarvio oli noin 1,8 M€, josta ARAn avustukset 35 %.

Ristinummen jatkokehittämisen linjaukset laadittiin perustuen laajaan monimenetelmälliseen asukasosallistumiseen, hankkeen ohjausryhmätyöskentelyyn sekä vuorovaikutukseen eri alojen asiantuntijoiden ja muiden lähiöohjelman hankkeiden kanssa. Tie eteenpäin on muotoutunut.

Kartta: Vaasan suur- ja pienalueet, sosioekonominen indeksitarkastelu.

Ristinummen alueella yli 65-vuotiaiden väestöosuus on suuri, mikä vaikuttaa heikentävästi alueen keskituloon ja koulutustasoon.

Indeksiin vaikuttaa myös alueen vieraskielisen väestön suuri määrä. Vieraskielisten eli muun kuin suomen-, ruotsin- tai saamenkielisten muita alueita suurempi väestöosuus vaikuttaa heikentävästi Ristinummen indeksiin, koska vieraskielisellä väestöllä on yleisesti ottaen alhaisempi tulo- ja koulutustaso sekä korkeampi työttömyysaste kuin kotimaisia kieliä puhuvalla väestöllä, mikä heikentää heidän sosioekonomista asemaansa. Tähän vaikuttaa kuitenkin olennaisesti vieraskielisen väestön huomattavasti nuorempi ikärakenne. Vieraskielisten joukossa on paljon opiskelijoita ja nuoria, kohti työelämää eteneviä sekä lapsiperheitä. Moni vieraskielinen on siis nuoren ikänsä johdosta vasta siirtymässä työllistymiseen johtavalle polulle, mikä näkyy ajan myötä sosioekonomisen aseman merkittävänä paranemisena. Tästä on saatu tutkimuksellista näyttöä; Noin 40 lähiöalueella ei-länsimaalaisen väestön pienituloisuus väheni huomattavan paljon vuosina 1997–2018 (Kauppinen & Munkkila 2022).

2. Lähiöohjelmasta kohti tulevaa

Asukasosallistuminen Ristinummen lähiöhankkeessa 2020-2022

Lähiöhankkeessa panostettiin vuorovaikutukseen alueen asukkaiden ja toimijoiden kanssa. Keskeinen menetelmä oli Maptionnaire-kyselyt, joihin vastasi noin 900 asukasta. Vaasan yliopiston Lähiö-Inno-hanke järjesti osallistumistilaisuuksia eri kohderyhmille, joihin osallistui myös kaupungin hankkeen vastuuhenkilöitä.

Keskeinen tulos asukasosallistumisesta on asukkaiden tunnistamat haasteet Ristinummella sekä heidän esittämät kehittämistoimet tilanteen parantamiseksi. Asukkailla on arvokasta kokemustietoa asuinalueestaan.

Alueen asukkaille viestittiin siitä, että alueen kehittäminen koostuu monista niin lyhyen kuin pitkän aikavälin toimenpiteistä. Lähiöhankkeen aikaiset rakennetun ympäristön lukuisat isot ja pienet kehittämis- ja korjaustoimet edustavat lyhyttä aikaväliä ja palveluiden sekä erityisesti asumisen kehittäminen pitkää aikaväliä.

Keskeisiä asukasosallistumisen tuloksia

Lähiöhankkeen toinen Maptionnaire-kysely sisälsi useita kysymyksiä Ristinummen asumisen kehittämisestä, joihin vastattiin hyvin ahkerasti. Keskeisiä nostoja kyselyn raportista:

- Valtaosa vastaajista toivoo, että alueen asumista monipuolistetaan kaavoittamalla tontteja rivi- ja paritaloille sekä omakotitaloille.
- Asumisen monipuolistaminen on keskeinen keino vaikuttaa alueen maineeseen. Alueen olemassa olevat rivi- ja pientaloalueet ovat rauhallisia ja toimivia.
- Alueen vuokrataloja asukkaat toivovat joko kunnostettavan tai purettavan. Huomiot koskivat etenkin kaupungin vuokrataloja. Huomattakoon, että vain osa Ristinummen vuokrataloista on Vaasan kaupungin vuokrataloyhtiöiden omistuksessa.

Vuokratalojen osalta todettiin myös, että alueella asuu paljon asukkaita, joilla ei ole mahdollisuutta/varaa muuttaa pois, kuten ikäihmiset ja vähävaraiset, joiden asumisen olojaan tulee parantaa.

Ristinummen palveluista ei suoraan kysytty mutta silti palveluihin liittyviä avoimia vastauksia saatiin runsas määrä, koskien erityisesti:

- Alueen palveluiden säilyttämistä ja kehittämistä.
- Palvelukeskuksen/ostoskeskuksen purkamista tai kunnostamista sekä lähialueen, eli Ristinummen keskusalueen, kehittämistä.
- Perhe- ja lapsiystävällisyyden parantamista alueen päiväkot- ja kouluverkon kehittämisellä sekä lisäämällä toimintaa ja kokoontumispaikkoja erityisesti alueen nuorisolle.

Asumisen ja palveluiden lisäksi kyselyn vastauksissa nousi voimakkaasti esiin myös:

- Alueen viihtyisyyden ja turvallisuuden parantaminen. Ongelmakohdat koskevat erityisesti liikenneturvallisuutta, väyliä ja liikkumista, esteettömyyttä sekä päihteidenkäyttöä.
- Viheralueiden, puistojen, leikkialueiden sekä virkistys- ja liikunta-mahdollisuuksien kehittämistä.
- Alueen hyvien ominaisuuksien vahvistamista ja maineen parantamista.

Lähde: Ristinummen lähiöhankkeen 2. Maptionnaire-kyselyn raportti; Ristinummen asumisen, turvallisuuden, esteettömyyden ja viihtyisyyden kehittäminen

2. Lähiöohjelmasta kohti tulevaa

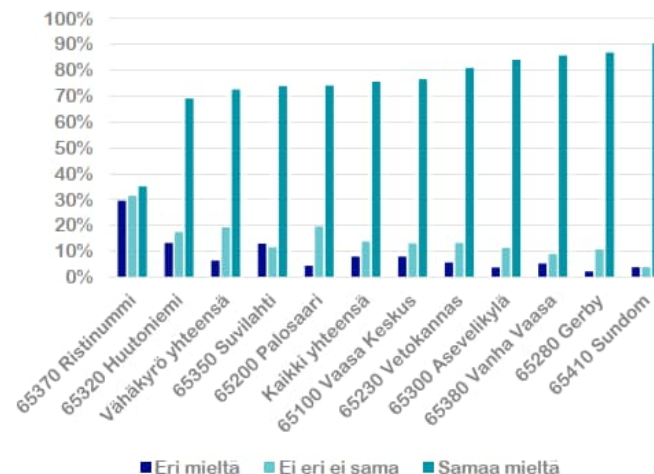
Vaasan skenaariotyön kuntalaiskysely

Vaasan skenaariotyön laadintaa varten vuonna 2021 toteutetun kuntalaiskyselyn postinumeroalueittaiset tulokset kertovat Ristinummen kehittämistarpeista – alue saa kauttaaltaan muita postinumeroalueita huonompia tuloksia.

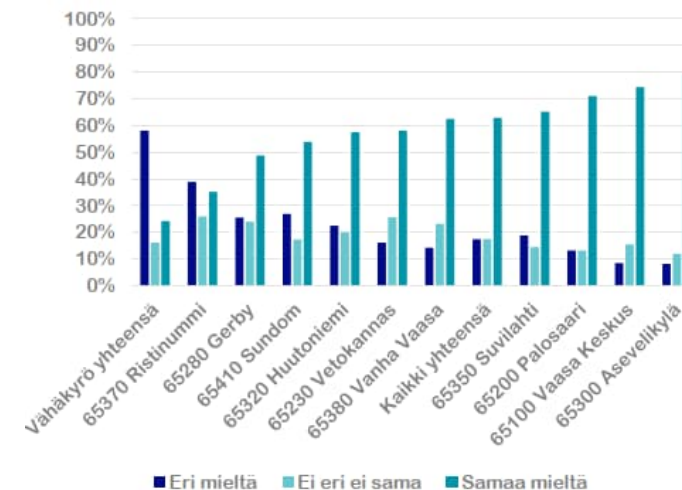
Ristinummen asukkaat ovat vähiten tyytyväisiä asuinalueensa elinympäristöön ja lähipalveluihin. Alueen turvallisuudessa on selvästi parantamisen varaa. Lisäksi Ristinummen asukkaat ovat selvästi huolestuneita asuinalueiden välisestä erilaistumisesta ja eriarvoisuudesta. Vastaajat näkevät Ristinummella olevan tilaa täydennysrakentamiselle.

Postinumeroaluettaan ilmoittaneita vastaajia kyselyssä oli 910 henkilöä, joista 54 Ristinummelta.

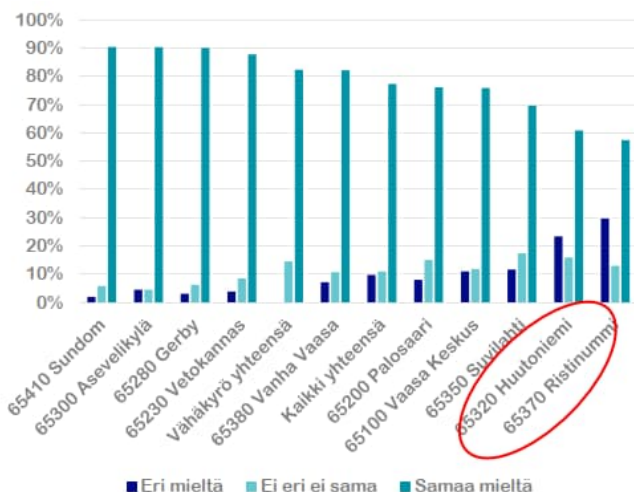
Olen tyytyväinen asuinalueeni elinympäristöön

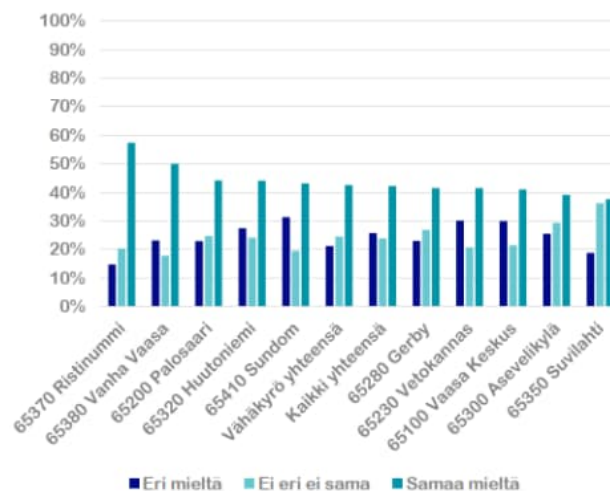
Olen tyytyväinen asuinalueeni lähipalveluihin

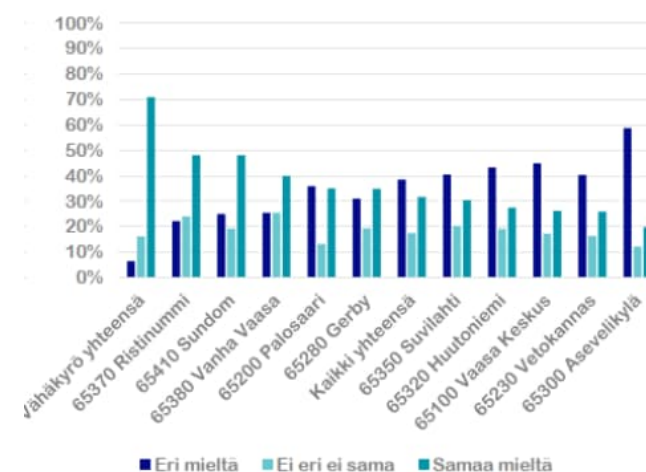
Koen, että asuinalueeni on turvallinen

Olen huolissani asuinalueiden välisestä erilaistumisesta ja eriarvoisuudesta

Asuinalueellani on tilaa täydennysrakentamiselle

2. Lähiöohjelmasta kohti tulevaa

Ristinummen kehittämisen tavoitteet

Asuinalueen kehittäminen on pitkäjänteistä työtä. Ristinummen lähiöhanke muodosti lyhyen ajanjakson alueen kehittämisen historiassa. Ympäristöministeriön koordinoiman lähiöohjelman 2020-2022 päätavoitteet pätevät jatkossakin Ristinummen kehittämistyön osalta. Poikkihallinnollisilla toimilla

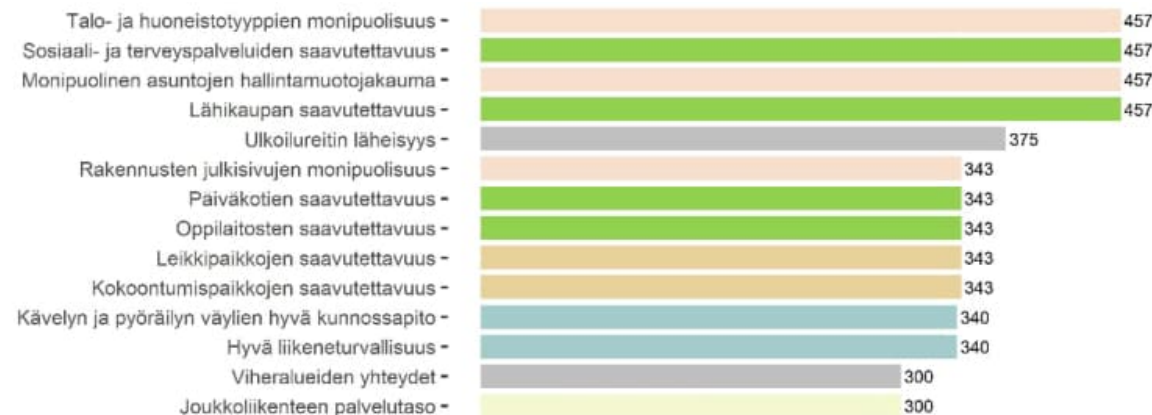
- ehkäistään asuinalueiden eriytymistä (segregaatiota)
- lisätään asukkaiden hyvinvointia ja osallisuutta
- edistetään asuinalueiden elinvoimaisuutta
- turvataan palveluiden ja asumisen hyvä taso

Ristinummen lähiöhankkeessa tehtiin yhteistyötä myös SYKE:n ja THL:n HYVIÖ-tutkimushankkeen kanssa. Hankkeen tutkijat muodostivat Ristinummen kehittämisen kokonaistavoitteen yhdessä Ristinummen kehittämistyöhön osallistuvien kaupungin viranhaltijoiden kanssa:

”Sosiaalisesti ja ekologisesti kestävä sekä ikä- ja lapsiystävällinen ja eheä kaupunginosa, joka tukee asukkaiden hyvinvointia heidän iästään, toimintakyvystään tai taustasta riippumatta ja jonka vetovoimaa sekä palveluiden säilymistä parantavat niin uudisrakentaminen kuin laadukkaat viheralueet ja muut julkiset tilat.”

HYVIÖ-hankkeen järjestämissä työpajoissa luokiteltiin Ristinummen tärkeimmät viihtyvyystekijät pisteyttämällä eri teemojen kriteerejä. Alla on kuvattu 14 eniten pistettä saanutta kriteeriä.

Kärjessä on alueen jatkokehittämisen kannalta olennaisia asioita, kuten erityisesti asumisen monipuolisuuden lisääminen, palveluiden saavutettavuus sekä liikkumisen sujuvuus eri tavoin.

Lähiöalueiden kehittäminen yhteisenä valtakunnallisena haasteena

Lähiöohjelman 2020-2022 hankkeille järjestettiin useita vuorovaikutustilaisuuksia, joissa tunnistettiin hankekaupunkien lähiöalueiden yhteisiä haasteita sekä kehittämisen keinoja. Vuoropuhelu jatkuu valtion ja kaupunkien segregatiolinkki-työryhmässä.

V A A S A .

Lähteet:

HYVIÖ-hanke – Ristinummen tuloksia StrateGIS-menetelmästä. Tulostamateriaali 1/2022

Ympäristöministeriön lähiöohjelma 2020-2022

”There are two key issues that will do us if we don’t do something about it. They are climate change and inequality.

Neither are problems of the city – they are problems in the city.”

David Hulchanski 2017 (interview with Steve Paikin 15.5.2017)

3. Kaupunki- ja koulusegregaatio

V A A S A .

3. Kaupunki- ja koulusegregaatio

Kaupunkisegregaatiolla tai kaupunkien sosiospatiaalisella segregaatiolla tarkoitetaan tyypillisesti asuinalueiden välisen sosioekonomisen ja etnisen eriytymisen kasvua, jolla on myös yhteys hyvinvoinnin edellytysten eriytymiseen alueiden välillä.

Vaikka kansainvälisesti vertailtuna kaupunkisegregaatio on Suomessa edelleen suhteellisen vähäistä, suomalaiskaupunkien sisäinen eriytyminen on kasvanut merkittävästi 1990-luvun alkupuolelta. Asuinalueet eriytyvät seurauksena tulonjaon, työllisyyden, koulutuksen ja hyvinvoinnin epätasaisesta jakautumisesta ja näiden erojen paikantumisesta asuntomarkkinoiden, asuntotuotannon ja asuntokannan vaikutuksesta kaupunkien eri alueille.

Kehityksen taustalla on suuria yhteiskunnallisia kehityskulkuja, kuten yhteiskunnallinen eriarvoistuminen, isojen kaupunkiseutujen nopea väestönkasvu, työmarkkinoiden muutokset ja väestörakenteen monietnistyminen, jotka ovat yhdessä asuntomarkkinoilla esiintyvän valikoivuuden kanssa kääntäneet asuinalueiden väliset sosioekonomiset ja etniset erot kasvuun.

Segregaatiota kiihdyttää se, että hyvätuloiset valikoivat asuinpaikat, jotka tarjoavat heille etuoikeutetun pääsyn parhaiden koulujen, palvelujen ja taloudellisten mahdollisuuksien äärelle. Pienituloiset päätyvät sen sijaan useammin heikommin menestyville, vuokra-asuntovaltaisille asuinalueille. Tulo- ja hyvinvointierojen kasvun kiihtyminen monissa maissa syventävät asuinalueiden välisiä railoja.

Yksi merkittävimpiä ajureita edellä kuvattujen kehityskulkujen taustalla on globaali tietotalouden kasvu. Tietotalouden aikakaudella voittajia ovat kaupungit, jotka pystyvät houkuttelemaan koulutettuja asukkaita ja tietotalouden toimijoita. Menestys ei kuitenkaan jakaudu näiden kaupunki-

en sisällä tasaisesti. Kaikki asukkaat eivät pääse kiinni uuteen talouteen tai osallisiksi sen verkostoihin, joskin alueen suotuisa talouskehitys hyödyttää usein epäsuorasti myös tätä väestönosaa.

Kaupunkitutkijat pitävät segregaatiota ja asumisen eriarvoistumista kaupunkien kriisinä. Kun hyvä- ja keskituloiset väistyvät ydinkeskustan arvoalueille ja pientalovaltaisiin esikaupunkeihin ja pienituloiset keskittyvät näiden välissä sijaitseviin lähiöihin, lopputulemana on, että vähäosaisuus ja hyväosaisuus keskittyvät selkeästi eri alueille. Tällöin kaupunkeihin voi syntyä syrjään jäämisen kokemuksen leimaamia alueita, joilla esiintyy ulkopuolisuutta ja toivottomuutta ikävine seurauksineen.

Vieraskielisen väestön keskittyminen alueille, joilla kotimaisia kieliä puhuvien huono-osaisuus on korostunut ja joiden sosioekonominen status on matala, on kiihtynyt 2000-luvulla. Vieraskielisyydestä on paikoin tullut voimaltaan työttömyyteen rinnastettavissa oleva alueellinen erottelija. Vieraskieliset ovat kuitenkin monesti hyvin erilaisessa elämäntilanteessa verrattuna esimerkiksi suomalaisiin pitkäaikaistyöttömiin, jotka ovat osin melko iäkkäitä. Tämä johtuu varsinkin vieraskielisten nuoresta väestörakenteesta. Suomessa asuvasta noin 460 000 vieraskielisestä 64,7 % on 0-39-vuotiaita. Suomen- ja ruotsinkielisessä väestössä osuus on 44,2 %, eli huomattavasti pienempi. Nuori väestörakenne vaikuttaa siis osaltaan vieraskielisten sosioekonomiseen asemaan. Kyse on myös hyvin heterogeenisestä väestönosasta.

Valtakunnan tasolla kotimaisia kieliä puhuvien määrä on vähentynyt keskimäärin noin 10 000 henkilöllä vuodessa vuodesta 2015, kun vieraskielisten määrä on kasvanut keskimäärin yli 20 000:lla vuodessa. Työvoimakeskusteluissa korostuu vahvasti tarve houkutella Suomeen merkittäviä määriä uutta työvoimaa ulkomailta.

3. Kaupunki- ja koulusegregaatio

Viimeisten vuosikymmenten aikana hyvä- ja huono-osaisuuden eri osatekijät ovat alkaneet kasautua entistä voimakkaammin samoihin naapurustoihin, kun vielä 1990-luvun alkupuolella esimerkiksi koulutuksella ja tulotasolla oli alueellisesti suhteellisen heikko yhteys toisiinsa. Korkean koulutustason naapurustoissa myös työllisyys, tulotaso, terveyden indikaattorit ja osallisuus ovat tyypillisesti korkealla tasolla.

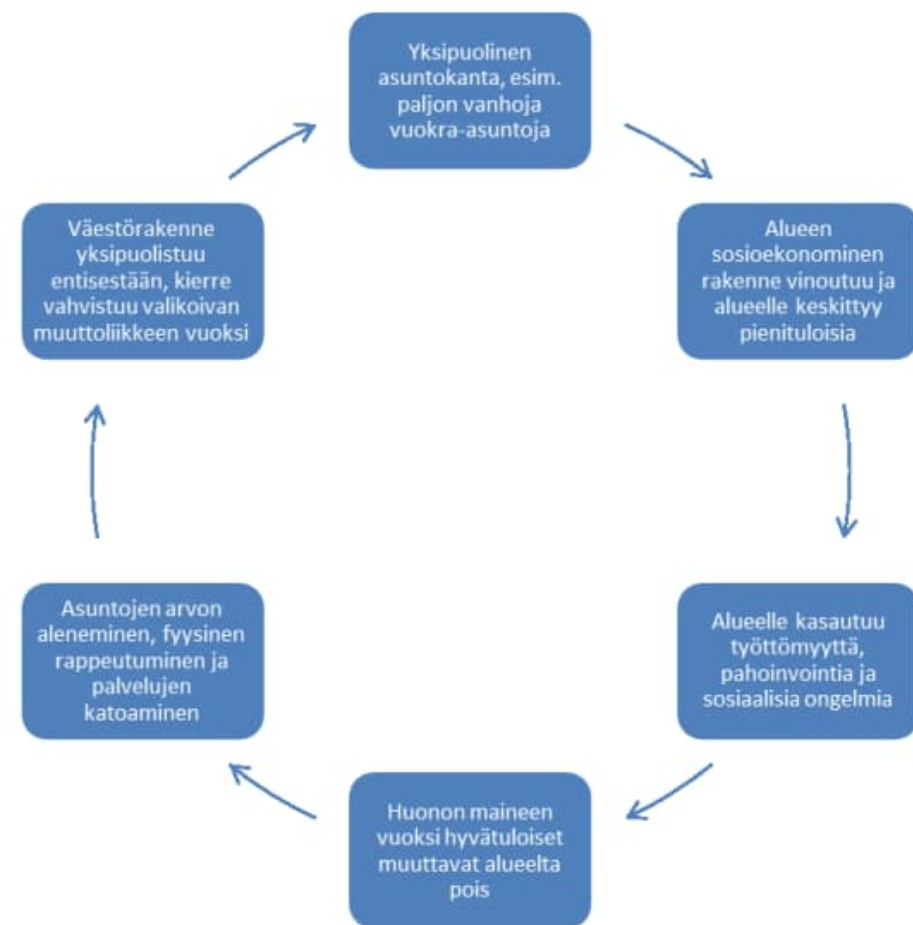
Korostuneen huono-osaisuusriskin naapurustoihin puolestaan kasautuvat heikko koulutustaso, korkea työttömyys, matala tulotaso, korkeampi sairastavuus ja heikkenevä osallisuus. Vieraskielinen väestö on keskittynyt korostuneesti huono-osaistumisriskin leimaamille alueille.

Asuinalueen eriytymisen kierre voi karkealla tasolla ilmetä oikeanpuoleisen kuvan havainnollistamalla tavalla.

- Eriytyvällä alueella on usein runsaasti vuokra-asuntoja, joista osa sijaitsee vanhoissa ARA-vuokrataloissa, jotka saattavat kuitenkin ARA-rajoitusten päätyttyä ja kohteiden vapailla markkinoilla toteutettujen myyntien myötä olla yksityisessä omistuksessa. Vuokratalokannan vanhetessa todennäköisyys sille, että siihen keskittyy huono-osaisuutta, kasvaa.
- Eriytyminen vahvistuu, mikäli alueelle keskittyy pienituloisten kotitalouksien lisäksi myös toimeentulo-ongelmiin liittyvää huono-osaisuutta sekä elämänhallinta- ja muita ongelmia.
- Pahimmillaan yksittäistä asuinaluetta voi kohdata niin kutsuttu eriytymisen kierre, jossa asuinalue taantuu itseään ruokkivan kehityksen vuoksi eriytyen vahvasti muusta kaupunkirakenteesta. Tästä aiheutuu alueelle suurta mainehaittaa, josta on hankala päästä eroon.

Eri puolille kaupunkia kasautuva hyvä- ja huono-osaisuus vaikuttaa esimerkiksi päiväkotien ja koulujen toimintaan.

Asuinalueen eriytymisen kierre

Lähteet:
Bernelius & Huilla 2021
Tampereen kaupunki 2018

V A A S A .

3. Kaupunki- ja koulusegregaatio

Koulusegregaatio, eli koulujen oppilasalueiden voimakas eriytyminen

Koulutuksen tulevaisuus rakentuu Suomessa yhä vahvemmin kaupungeissa. Kaupungeissa sijaitsevien koulujen eriytyminen voi tuottaa merkittäviä vaikutuksia esimerkiksi koko maan oppimistulosten eriytymiselle sekä koulutuksellisen huono-osaisuuden kasautumiselle ja ylisukupolvistumiselle. Kaupunkikoulujen eriytymisen taustalla on ennen muuta kaupunkisegregaatio, jonka seurauksena myös koulujen oppilasalueiden sosioekonomiset ja etniset erot kasvavat.

Koulujen oppilasalueiden eli niiden maantieteellisten lähialueiden sosiaalinen eriytyminen ja perheiden kouluvalinnat vaikuttavat yhdessä oppilasalueiden eriytymiseen koulujen välillä. Institutionaalinen eriytyminen, eli esimerkiksi koulujen laatuero opettajien pätevyydessä tai koulujen käytössä olevissa resursseissa, ei selitä ainakaan valtaosaa koulujen välillä voimakkaasti eriytyvistä tuloksista. Koulujen institutionaalinen laatu on Suomessa kansainvälisessäkin vertailussa varsin vakaa.

Sosioekonomisten erojen kasvu oppilasalueiden välillä tarkoittaa, että koulujen väliset lähtökohdat koulujen arjessa ja niiden lähtökohdissa tuottaa hyviä oppimistuloksia ovat eriytyneet merkittävästi 2000-luvulla. Oppilasalueiden sosioekonomista segregatiota kuvaavilla muuttujilla voidaan selittää koulujen oppimistulosten vaihtelusta jopa 50–70 %.

Koulujen ja koulutusjärjestelmän kannalta tietotalouden ja sen koulutusta korostavien erityispiirteiden yhteydet ovat erityisen keskeinen ilmiö. Tietotalouden nousu yhtäältä korostaa koulutuksen merkitystä yksilöiden ja alueiden menestykselle, ja toisaalta on lisännyt alueellisten erojen kasvua ja myös ilmeisesti osaltaan entisestään vahvistanut koulutusmarginaaliperheiden kiinnostusta koulujen valikointiin.

Suomalaistutkimukset osoittavat, että vanhempien käsitykset kouluista ja niiden oppilasalueista ovat tärkeä tekijä asuinpaikkaa pohdittaessa. Perheiden muuttopäätökset vaikuttavat edelleen asuinalueiden välisiin sosioekonomisiin ja etnisiin eroihin. Näin koulusegregaatiosta muodostuukin sekä alueellisen kehityksen seuraus että sen ajuri, mikä voi johtaa itseään vahvistaviin segregatiokehiin ja erojen kiihtyvään kasvuun.

Koulujen eriytymisen kannalta segregatioon liittyy kaupungeissa toinenkin keskeinen erityispiirre: naapurustojen sosiaalinen ja etninen eriytyminen on usein lasten kohdalla selvästi aikuisväestön eriytymistä voimakkaampaa. Pienituloisissa ja suurituloisissa perheissä asuvat lapset voivat siis olla vahvemmin toisistaan eriytyneitä kuin eri tuloluokkiin kuuluvat kaupunkilaiset keskimäärin. Tämä heijastuu suoraan lasten eriytyviin kasvuympäristöihin ja johtaa myös koulusegregaation korostumiseen suhteessa koko väestön asuinalueitasoihin segregatiotarkasteluihin.

Koska segregatiota tyypillisimmin tarkastellaan saatavilla olevien aineistojen takia koko väestön osalta, eli myös lapsettomat kotitaloudet mukana pitäen, koulutusjärjestelmän näkökulmasta merkittävimmän segregatiion jyrkkyys jää usein tarkasteluissa osin piiloon.

Myös maahanmuuttotasaisten lasten ja nuorten osuudet alaikäisestä väestöstä nousevat tyypillisesti korkeammiksi kuin maahanmuuttotasaisten osuus alueen koko väestöstä. Ilmiötä on osin selitetty maahanmuuttotasaisten perheiden suuremmalla lapsiluvulla, mutta tutkimusevidenssi osoittaa, että selitys ei liity yksin lapsilukuun, vaan liittyy keskeisesti myös valtaväestöön kuuluvien lapsiperheiden valikoivaan muuttoliikkeeseen.

3. Kaupunki- ja koulusegregaatio

Edellä kuvattu ilmiö näkyy myös varhaiskasvatuksessa ja kouluissa. Koulujen on jo pitkään havaittu olevan etnisesti eriytyneempiä kuin asuinalueiden, kun tarkasteluun otetaan maahanmuuttotustaisten lasten osuus.

Vieraskielisen lapsiväestön osuuden kasvu ja alueellinen keskittyminen on ollut suurimmilla kaupunkiseuduilla nopeaa. Vieraskielisyys ei itsessään indikoi koulutuksellista huono-osaisuutta, ja vieraskielinen väestö on sosioekonomiselta asemaltaan heterogeeninen ryhmä. Suomalaisilla kaupunkiseuduilla näkyy kuitenkin dynamiikka, jossa vieraskielisen väestön osuus korostuu niillä alueilla, joiden sosioekonominen status on matala.

Vieraskielisen väestön alueellisen eriytymisen voimakas yhteys sosioekonomiseen eriytymiseen merkitsee päiväkotien ja koulujen kannalta haastetta, koska kehityskulussa kasautuvat samanaikaisesti sekä sosioekonomiseen segregatioon että kielelliseen segregatioon liittyvä tuen tarve samoilla alueilla.

Tampereen seudun segregatioanalyysissä havaittiin, että hyvinvoinnin alueellinen eriytyminen on selvästi lisääntynyt vuosien 1995 ja 2017 välillä, ja alueelliset erot lapsiperheiden välillä ovat suuria. Viimeisimpänä tarkasteluvuonna asuinalueiden välillä oli merkittäviä eroja esimerkiksi lapsiperheiden tulo- ja koulutustasossa siten, että pienituloisten lapsitalouksien osuus kaikista lapsitalouksista oli pienimmillään vain 3,7 % ja suurimmillaan jopa 49 %. Ero pienituloisten lapsiperheiden osuuksissa alueiden ääripäiden välillä oli Tampereen seudulla näin yli 13-kertainen. Vuonna 2018 tehty vertailu Helsingin, Turun ja Tampereen välillä osoitti, että Turku on esimerkiksi tulotason ja vieraskielisen väestön osalta osin jopa jyrkemmin eriytynyt kuin Helsinki.

Lähteet: Bernelius & Huilla 2021, Hallituksen esitys HE55/2022

Suomalaiskaupunkien välillä on selvää kehitysdynamiikan yhtenevyyttä, jossa asuinalueiden väliset erot ovat viime vuosikymmeninä tyypillisesti kasvaneet, ja huono- ja hyväosaisuuden keskittyminen on vahvistunut. Erityisen vahvasti koulutuksellisen huono-osaisuuden alueellinen riski korostuu syrjään jääneissä kaupunkinaapurustoissa ja niiden kouluissa sekä päiväkodeissa. Erot kaupunkien välillä osoittavat mm. asuntokannan rakennetta ohjaavien kaupunkisuunnittelun käytänteiden merkityksen.

Koulusegregaation torjunnan keinoja on kattavasti kuvattu selvityksessä Koulutuksellinen tasa-arvo, alueellinen ja sosiaalinen eriytyminen ja myönteisen erityiskohtelun mahdollisuudet (2021). Alla on kuvattu selvityksestä poimittuja keskeisiä keinoja:

- Myönteisen erityiskohtelun* rahoituksella edistetään jokaisen lapsen mahdollisuuksia oppia. Resursointimallilla voidaan vastata sosiaalisen ja alueellisen eriytymisen tuottamiin resurssipaineisiin kouluissa ja myös päiväkodeissa. Lisäresursseja tarvitaan, sillä Suomen laadultaan vakaa koulutus- ja varhaiskasvatusjärjestelmä ei enää yksin riitä torjumaan yhteiskunnallisen ja alueellisen eriytymisen tuottamaa painetta osaamisen eriytymiseen. Laadukas perusopetus ei myöskään yksin riitä suojaamaan kaupunkikouluja negatiivisilta kierteiltä, joissa perheiden kouluvalinnat tuottavat koulujen välille yhä lisääntyvää eriytymistä. Koulutusjärjestelmässä tarvitaan vahvempia mekanismeja, jotka lisäävät paikallisia voimavaroja haasteisiin vastaimiseen turvaamalla entistä vahvemmat resurssit sinne, missä oppilaiden ja kouluyhteisöjen sekä päiväkotien tarve on suurempi. Hallituksen esityksessä (HE55/2022) eduskunnalle laiksi opetus- ja

*) Myönteisellä erityiskohtelulla tarkoitetaan toimintatapaa, jossa henkilöä tai ryhmää tuetaan erityistoimin, jos tämä ilman sitä voisi jäädä eriarvoiseen asemaan. Englanniksi: Equal Opportunity Funding

3. Kaupunki- ja koulusegregaatio

kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta esitetään lisättäväksi säännös erityisavustuksesta varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin.

- Myönteisellä erityiskohtelulla tai muilla keinoin saatavat lisäresurssit eivät kuitenkaan riitä ratkomaan yhteiskunnallisten erojen syvenemisen ja koulujen eriytymisen taustalla olevaa syrjään jäävien alueiden haastetta. Tämä vaatii myös muita panostuksia, kuten yhteistyötä yli sektorirajojen ja koulunäkökulman erityistä huomioimista kaupunkisuunnittelussa.
- Oppilasalueiden väliseen segregaatioon voidaan vaikuttaa ottamalla koulujen tilanne osaksi kunnan laajempaa suunnittelua ja kaavoitusta. Asuntopoliittiset ratkaisut ovat erityisen keskeisessä roolissa. Kyse ei ole yksinomaan sosiaalisen asuntotuotannon sijoittelusta, vaan myös pyrkimyksistä monipuolistaa asuntokantaa monentyyppisillä alueilla esimerkiksi varmistamalla pienituloisten mahdollisuudet muuttaa omistusasuntopainotteisille alueille. Erityisesti tulisi välttää huono-osaisuuden alueellista keskittymistä. Esimerkiksi lähiöiden täydennysrakentamisessa erilaisten vaikutusten ratkaisuja on hyvä arvioida myös koulu- ja päiväkotiverkon näkökulmasta.
- Vahvistamalla lähikouluja ja niiden houkuttelevuutta voidaan ennaltaehkäistä kouluvalintojen tuottamia heikkenevän kehityksen kierteitä. Oppilasalueiden rajanveto ja polkujen vahvistaminen asuinalueen päiväkodeista lähikouluun lisäävät oman lähikoulun valintaa. Samalla vähennetään alueellisen segregaatian heijastumista oppilaaksiottoon. Koulun oppilasaluetta on syytä nostaa keskeiseksi peruskoulujärjestelmän alueellisen eriytymisen tarkastelun ja kouluyhteisöihin kohdistuvien toimenpiteiden yksiköksi.
- Lisäämällä lasten osallistumista varhaiskasvatukseen voidaan vähentää oppilaiden lähtökohtaisia eroja kouluun tultaessa. Keskeistä on parantaa erityisesti heikommista taustoista ponnistavien lasten kouluvalmiuksia.
- Koulujen rooli alueellisina toimijoina on korostunut etenkin lähiöissä, kun monet julkiset ja kaupalliset palvelut ovat vähentyneet lähiöiden väestörakenteen muuttuessa ja väestön vähentyessä. Kouluja on monella paikkakunnalla pyritty kehittämään yhä vahvemmin alueellisia yhteisöjä monipuolisesti tukeviksi tiloiksi ja toimijoiksi esimerkiksi laajemman harrastustilakäytön ja monipuolisen palvelutarjonnan kautta (esim. lähikirjastot, liikuntasalit ja monitoimitilat).
- Aluekehityksen keskinäisen vuorovaikutussuhteen tunteminen lisää kuntatoimijoiden keinovalikoimaa pyrkimyksissä rikkoa eriytymisen kierteitä. Ymmärrys vuorovaikutussuhteesta ja sen mekanismeista auttaa paitsi tunnistamaan koulujen tukitarpeita, myös hyödyntämään koulujen potentiaalia alueiden kehittämisessä. Mikäli koulujen houkuttelevuutta voidaan parantaa ja kohentaa niiden mahdollisuuksia tuottaa hyviä oppimistuloksia, tällä voi olla merkittävä vaikutus asuinalueiden pito- ja vetovoimaan. Kouluihin tehtyjen panostusten vaikutukset voivat näin säteillä koko naapuruston tilanteen paranemiseen.
- Monessa Euroopan maassa kouluja onkin tietoisesti hyödynnetty osana kaupunkien strategiaa pyrkimyksissä tukea naapurustoja paranevan kehityksen uralle. Positiivisesta kehityksestä hyötyvät samalla koulujen oppilaat koulusegregaatian vähentyessä ja alueellisen huono-osaisuuden lievittyessä.

3. Kaupunki- ja koulusegregaatio

Kaupunkisegregaatio voimakasta myös pienemmissä kaupungeissa

Kaupunkisegregaatio ei ole vain isojen kaupunkien ongelma. Pienemmillä kaupunkiseuduilla esimerkiksi asuntojen edullisempi hintataso mahdollistaa sen, että hyvin toimeentulevilla asukkailla on vielä paremmat mahdollisuudet välttää eriytyneitä lähiöalueita. Eriytymisen voimistuminen kumpuaakin varsinkin keskiluokkaisten ja hyväosaisten päätöksestä asua muualla eikä niinkään siitä, että huono-osaiset vaikuttaisivat itse eriytymiseensä tai asuinpaikkansa leimautumiseen.

Kaupunkivertailuissa esimerkiksi Kuopio ja Jyväskylä ovat etnisesti jopa eriytyneempiä kuin pääkaupunkiseudun kaupungit. Etnisellä eriytymisellä tarkoitetaan ulkomaalaistaustaisten ja vieraskielisten väestöryhmien jakautumista kaupungeissa.

Maahanmuuttajaväestö joutuu usein hankalaan asemaan sekä heikomman taloudellisen tilanteensa että suomalaisilla vuokramarkkinoilla tapahtuvan syrjinnän vuoksi. Kun etninen keskittyminen etenee tämän seurauksena, vaikutukset voivat olla paikkakunnan ja itse asukkaiden kannalta todella haastavia.

Helsingin yliopiston apulaisprofessori Venla Berneliuksen tekemästä selvityksestä on nähtävissä, että asuinalueiden leimautuminen vaikuttaa vahvasti esimerkiksi nuorten kokemuksiin. Nuoret tunnistavat oman alueensa stigman ja kärsivät selvästi siitä. Kyse on isosta asiasta nuorten kokemusmaailmassa, jolla voi olla pitkäkestoisia vaikutuksia.

Ristinummen tilannekuva

Ristinummen suuralueella asui vielä 1990-luvun alussa yli 9 000 asukasta. Nykyään alueen väkiluku on enää 6 994 asukasta, mutta osuus kaupungin väkiluvusta on kuitenkin edelleen yli 10 %.

Ristinummen heikompi sosioekonominen asema johtuu etenkin alueen asuntokannasta. Kerrostalojen osuus alueen kaikista asunnoista on noin 63 %. Kerrostaloasuntoja on kaksi kertaa enemmän kuin suunnilleen yhtä kaukana keskustasta sijaitsevassa Gerbyssä.

Ristinummen kerrostaloista merkittävä osa on vuokratyössä. Alueen vuokra-asunnot eivät enää ole hyviin toimeentulevalle väestöosalle houkuttelevia, mikä on vauhdittanut eriytymistä. Alueen asuntokannan monipuolistamiselle ja uusimiselle onkin pitkään ollut tarvetta. Alueen asuntojen uudisrakentamisen volyyymi on kuitenkin ollut hyvin pieni koko 2000-luvun aikana. Alueen osuus koko kaupungin asuntotuotannosta oli vain noin 4 % vuosina 2000-2017.

Ristinummen vähäinen asuntojen uudistuotanto on johtanut heikkenevään väestökehitykseen. Alueen suomen- ja ruotsinkielisten 0–19-vuotiaiden määrä väheni 751 henkilöllä (38,9 %) vuosina 2002–2021. Samalla ajanjaksolla vieraskielisten 0–19-vuotiaiden määrä on yli kolmin-kertaistunut 198 henkilön (206 %) kasvullaan. Alueen vieraskielisten määrän kasvu on tosin tasoittunut viime vuosien aikana. Yhtenä syynä saattaa olla se, että vieraskielisten on todettu käyttäytyvän melko samalla tavalla asuntomarkkinoilla kuin kotimaisia kieliä puhuvien. Taloudellisten mahdollisuuksien salliessa myös he pyrkivät muuttamaan pois alhaisen sosioekonominen statuksen alueilta.

V A A S A .

3. Kaupunki- ja koulusegregaatio

Ristinummen 2000-luvun väestökehityksen keskeisiä trendejä ovat yhtäältä seniori- ja vieraskielisen väestön voimakas kasvu ja toisaalta erityisesti suomenkielisten perheiden, nuorten aikuisten sekä keski-ikäisten määrän merkittävä väheneminen.

Vieraskielisten voimakas kasvu on uusinut Ristinummen väestöä ja tuonut alueelle runsaasti uusia lapsiperheitä. Vieraskielisten väestöosuus on noin 16 % Ristinummen suuralueella ja yli 20 % Ristinummen pienalueella.

Ristinummen suuralueella vieraskielisten osuus alueen kaikista 0-6-vuotiaista on lähes 25 %. Heidän osuutensa 7-12-, 13-15-, 16-19- ja 20-39-vuotiaista on noin 15–20 %. Vieraskielisten lasten osuus alueen päiväkodeissa ja alakouluissa on jopa yli 30 %.

Vieraskielisten lasten, nuorten, nuorten aikuisten ja keski-ikäisten määrän voimakas kasvu on paikannut etenkin vastaavien suomenkielisten ikäryhmien merkittävää pienenemistä alueella. Tästä huolimatta 0-64-vuotiaiden määrä on kokonaisuudessaan vähentynyt alueella 2000-luvun aikana.

Ristinummen heikko väestökehitys ja vähäinen asuntotuotanto osoittavat, että tarve tarttua alueen haasteisiin etenkin kaupunkisuunnittelun ja palveluverkon kehittämisen toimin on suuri.

Ristinummen **koko väestö** ikäryhmittäin 2002-2021

	2002	2021	muutos	%
0-19 v./år	2 027	1 474	-553	-27,3 %
20-39 v./år	2 143	1 567	-576	-26,9 %
40-64 v./år	2 935	2 310	-625	-21,3 %
65+v./år	664	1 643	979	147,4 %

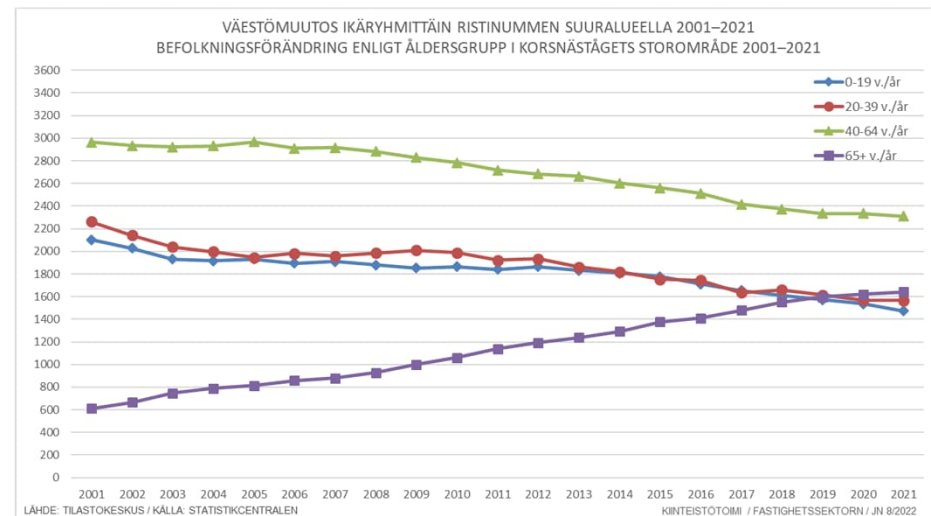
Lähde: Tilastokeskus

Ristinummen **vieraskieliset** ikäryhmittäin 2002-2021

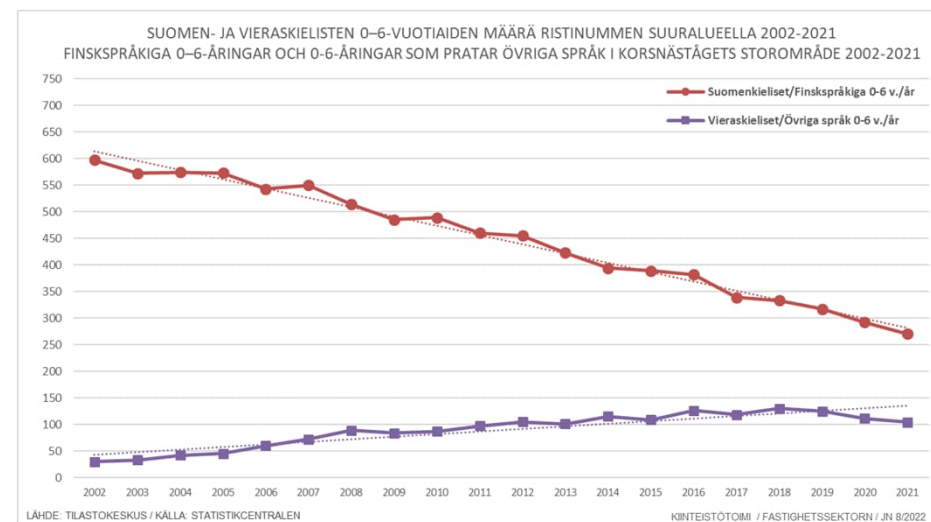
	2002	2021	muutos	%
0-19 v./år	96	294	198	206,3 %
20-39 v./år	120	391	271	225,8 %
40-64 v./år	94	383	289	307,4 %
65+v./år	29	35	6	20,7 %

Lähde: Tilastokeskus & Vaasan kaupunki.

Ikäryhmittäinen väestömuutos Ristinummen suuralueella 2001-2021

Suomen- ja vieraskielisten 0-6-vuotiaiden määrän muutos Ristinummen suuralueella 2002-2021

4. Ristinummen jatkokehittämisen linjaukset

4.1 Asuminen

4.2 Palvelut

4.3 Hankkeet ja toiminnot

4.4 Yhteisöllisyys, osallisuus ja alueen maine

Kuva: Ristinummen esteettömyyskartoituksiin osallistuneet alueen asukkaat, esteettömyyskartoittajat ja Vaasan kaupungin esteettömyyskoordinaattori heinäkuussa 2020.

4. Ristinummen jatkokehittämisen linjaukset

Asuinaluetason keinot segregaatiorjunnassa

Keskeistä on tunnistaa, millä keinoin segregaatiorjunta voidaan torjua asuinaluetasolla sekä resursoida tarvittavat kehittämistoimet. Asuinaluetasolla tarvitaan niin sosiaalisia toimenpiteitä kuin asumisen, rakennetun ympäristön ja palveluiden kehittämistä. Keinovalikoiman tulee olla monipuolinen ja ennakoiva. Kyse on pitkäjänteisestä työstä.

Kaupunki- ja koulusegregaatioon vaikuttavat monet yhteiskunnan rakenteet, joita ei voida ratkaista asuinaluetasolla, mutta jotka ovat keskeisiä segregatiokehityksen ajureita, kuten esimerkiksi monet koulutukseen, työllisyyteen ja maahanmuuttoon liittyvät asiat. Vaikka niiden ratkominen ei onnistukaan asuinaluetasolla, niiden tunnistaminen on tärkeää asuinaluetasoisten toimien suunnittelussa.

Ristinummen jatkokehittämisen fokus on asuinaluetason toimenpiteissä, joihin lukeutuu erityisesti asumisen kehittäminen. Suomessa on pitkät perinteet eri asumis- ja hallintamuotojen sekoittamisella, millä tavoitellaan mahdollisimman monipuolista asuntotuotantoa eri puolilla kaupunkia. Ns. sosiaalisen sekoittamisen on todettu torjuvan tehokkaasti eriytymistä, mutta sekoittamisen edellytykset ovat heikentyneet. Sekoittaminen toimi hyvin 1970- ja 1980-luvuilla, jolloin vallitsi täystyöllisyys ja etninen/ kulttuurinen homogeenisuus. Nykytilanteessa sekoittamispolitiikan vaikuttavuuden haasteet liittyvät etenkin siihen, että väestörakenne on eriytymässä sosioekonomisesti ja etnisesti uudella tavalla.

Sosiaalisessa sekoittamisessa on syytä omaksua joustavampi ja monimuotoisempi toimintatapa, jolla voidaan paremmin turvata sosiaalista kestävyyttä nykyisen eriytymiskehityksen sekä sosioekonomisen, kulttuurisen ja etnisen moninaisuuden oloissa.

Sosiaalisen sekoittamisen tapaa tulee räätälöidä kulloisenkin alueen oloihin sopivaksi. Keskusta-alueiden on todettu kestävän sekoittamista selvästi lähiöalueita paremmin. Etenkin pienemmissä kaupungeissa lähiöalueiden sosiaalisen sekoittamisen pääkeinoksi on muodostunut, kerrostaloasumisen heikon kysynnän vuoksi, rivi- ja pientalojen täydennysrakentaminen, mikä tuo alueelle lisää omistusasuntoja ja hyvin toimeen tulevia lapsiperheitä. Sosiaalista sekoittamista voi myös edistää esimerkiksi vanhojen vuokrakerrostalojen purkamisella, mikä vapauttaa tonttimaata esimerkiksi uusien asuntojen rakentamiselle.

Lähiöalueilla, kuten muillakin asuinalueilla, on jatkuva tarve infrastruktuurin korjaamiselle ja kehittämiselle. Tarvittavia toimia on pyritty vauhdittamaan valtion lähiöohjelmilla. Ohjelmien myötä kaupungeissa on kehitetty sektorirajat ylittäviä toimintatapoja asuinaluekehittämiseen sekä nostettu lähiöiden tarpeet päätöksentekijöiden agendalle. Aasukkaat ovat yleisesti ottaen kokeneet asuinympäristönsä kehittyneen positiiviseen suuntaan lähiöhankkeiden aikana. Lähiöohjelmat jatkuvat rajoitetun ajan, joten kaupunkien on syytä jatkaa hankkeiden myötä käynnistynyttä positiivista kierrettä suunnittelemalla lähiöhankkeen jälkeisiä jatkotoimia.

Lähiöalueiden koulu- ja päiväkotipalvelujen merkitys on korostunut, kun monet julkiset ja kaupalliset palvelut ovat vähentyneet lähiöiden väestörakenteen muuttuessa ja väestön vähentyessä. Moni kaupunki on reagoinut tilanteeseen ja esimerkiksi kouluja on pyritty kehittämään yhä vahvemmin alueellisia yhteisöjä monipuolisesti tukeviksi tiloiksi ja toimijoiksi esimerkiksi laajemman harrastustilakäytön ja monipuolisen palvelutarjonnan kautta (esim. lähikirjastot, liikuntasalit ja monitoimitilat).

4. Ristinummen jatkokehittämisen linjaukset

4.1 Asuminen

TAVOITTEET

Ristinummen asuntokantaa monipuolistetaan kaavoittamalla tontteja kysyntää vastaaville rivi-, pien- ja kaupunkipientaloille sopivilla paikoilla. Kaupungin omistamia vuokrataloja joko kunnostetaan tai puretaan. Purkamisen voi tulla kyseeseen, kun asuintalot ovat elinkaarensa loppupäässä. Asumista kehittämällä vahvistetaan alueen väestökehitystä ja elinvoimaa sekä turvataan lähipalveluiden, kuten koulujen ja päiväkotien, toimintaedellytykset. Asuntokantaan vaikuttavat toimenpiteet on keskeisimpiä keinoja parantaa asuinalueen sosioekonomista asemaa, imagoa, mainetta ja houkuttelevuutta.

Ristinummen suuralue on asuntojen täydennysrakentamisen tarpeessa, sillä alueen asuntorakentaminen on ollut hyvin vähäistä 2000-luvulla. Alueen nykyisen asuntokannan erityisenä haasteena on vanhojen vuokrakerrostalojen suuri määrä.

Vuokra-asuntomarkkinoilla Ristinummen asema on heikko, minkä seurauksena alueen vuokrakohteissa esiintyy osin merkittävääkin tyhjääkäyttöä, huono-osaisuuden keskittymistä ja sosiaalisia ongelmia. Vuokrakerrostalojen ikä, kunto ja asuntojen väljä keskikoko eivät vastaa nykyajan asuntokysyntää ja -tarpeita.

Kaupunki- ja koulusegregaation ehkäisy on syytä ottaa entistä vahvemmin osaksi kaupunkisuunnittelua Ristinummella ja muissakin kaupunginosissa. Tämä edellyttää vahvaa ymmärrystä taustalla vaikuttavista yhteiskunnallisista ja alueellisista prosesseista sekä tiivistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa yli sektorirajojen.

TOIMENPITEET

Ristinummen suuralueella on muun muassa seuraavat asuntojen täydennysrakentamisen mahdollisuudet jopa yli 1 000 asukkaalle:

- Vanhan Sataman rivi- ja pientaloalue* (toteutuu parhaillaan); rivi- ja pientaloasuntoja noin 400-500 asukkaalle.
- Ristinummen keskuksen asemakaavan muutos (asemakaavaa laaditaan); kaupunkipientaloja noin 100-200 asukkaalle.
- Pappilanmäen rivi- ja pientaloalueen laajennus (asemakaavatyö käynnistymässä); pientaloasuntoja noin 250-300 asukkaalle.
- Aurinkokylän asuinalue (asemakaavan muutos tarpeen). Rivi- ja pientaloasuntoja noin 100 asukkaalle.
- Alueen muita täydennysrakentamisen mahdollisuuksia tutkitaan. Alueen vanhan vuokratalokannan mahdollinen osittainen purkaminen luo myös mahdollisuuksia uusien asuntojen täydennysrakentamiselle. Asuntojen täydennysrakentaminen olemassa olevilla, hyvän sijainnin omaavilla alueilla on kuntatalouden ja vähähiilisyyden kannalta tarkoituksenmukaista. Ristinummen sijainti on akkutehdas- ja myös muihin työpaikka-alueisiin nähden hyvä.
- Ristinummen asumisen kehittämisen edellyttämistä resursseista huolehditaan, kuten erityisesti uusien asuinalueiden infran toteutuskustannukset. Mikäli vanhoja vuokrataloja puretaan, huolehditaan siitä, että asukkaille on kohtuuhintaisia asuntoja tarjolla muuallapäin kaupungissa.

**) Vanha Satama on osa Ristinummen suuraluetta, vaikka alue sijaitseekin melko etäällä Ristinummen ydinalueista.*

4. Ristinummen jatkokehittämisen linjaukset

4.2 Palvelut

TAVOITTEET

Ristinummen mittava väestöpohja edellyttää laadukkaita perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluja. Ristinummella on, alueen sosioekonomisen aseman ja vieraskielisen väestön suuren osuuden perusteella, erityinen tarve koulusegregaation ennaltaehkäisemiselle sekä koulujen ja myös päiväkotien lisäresursseille esimerkiksi tasa-arvoavustusten ja myönteisen erityiskohtelun kautta. Modernit ja terveelliset tilat ovat oleellisia alueen koulujen ja päiväkotien sekä myös muiden palvelujen toiminnan kannalta. Asuntorakentaminen vahvistaa alueen väestöpohjaa, jonka myötä edellytykset sekä julkisten että myös yksityisten palveluiden säilymiselle ja kehittämiselle paranevat.

Vieraskielisen väestön alueellisen eriytymisen voimakas yhteys sosioekonomiseen eriytymiseen merkitsee päiväkotien ja koulujen kannalta haastetta, koska kehityskulussa kasautuvat samanaikaisesti sekä sosioekonomiseen segregatioon että kielelliseen segregatioon liittyvä tuen tarve samoilla alueilla.

Valtion Oikeus Oppia –ohjelmalla 2020-2022 edistetään myönteistä erityiskohtelua. Näkökulmana on, että asuinalueiden eriytymiseen voidaan tehokkaimmin vaikuttaa puuttamalla eriytymisen perussyihin, joissa asuinaluetasolla erityisesti kouluilla ja päiväkodeilla on keskeinen rooli. Valtio tavoittelee vakiinnuttavansa ja uudistavansa myönteisen erityiskohtelun rahoitus siten, että koulutusjärjestelmän edellytykset tasata yhteiskunnallista eriarvoisuutta vahvistuvat.

Hallituksen esityksessä (HE55/2022) eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta esitetään lisättäväksi säännös erityisavustuksesta varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin.

TOIMENPITEET

Julkisten palveluiden kehittämisessä fokus on Ristinummen päiväkodeissa ja kouluissa sekä koulusegregaation ennaltaehkäisemisessä. Variskan koulun laajennus yhtenäiskouluksi on ollut merkittävä panostus alueen koulutiloihin sekä laadukkaaseen perusopetukseen.

Päiväkoti- ja koulupalvelut

- Ristinummelle tavoitellaan uutta isoa päiväkotia korvaamaan osaa alueen nykyisistä yksiköistä. Ristinummen keskuksen asemakaavasta varataan tontti uudelle päiväkodille.
- Valtion myöntämää tasa-arvoavustusta tullaan Vaasassa kohdentamaan entistä tarkemmin noudattamalla myönteisen erityiskohtelun periaatetta ottaen huomioon alueelliset erot kaupungin asuinalueilla. Koulutoimi valmistelee ns. kori-mallia, jossa koulut sijoitetaan edellä mainittujen indikaattoreiden perusteella kolmeen koriin. Ensimmäiseen koriin tuleville kouluille ohjataan suhteellisesti enemmän tasa-arvorahaa (Kaupunginvaltuusto 13.6.2022 § 46). Lisäksi, kaupunginvaltuustossa 13.6.2022 yksimielisesti hyväksytyn toivomusponnen mukaan, selvitetään
 - 1) Turun ja Helsingin mallin mukaisen positiivisen erityiskohtelun (positiivisen diskriminaation raha) käyttöönoton vaikutuksia ja kustannuksia Vaasassa, mm. lapsivaikutusten arviointi.
 - 2) mahdollisuutta tuoda positiivisen erityiskohtelun lisäresurssi suoraan tuntikehykseen, mahdollistaen lisäresurssin suunnitelmallisemman käytön.
- Sivistystoimen näkemyksen mukaan Turun tai Helsingin mallin mukaisen myönteisen erityiskohtelun käyttöönotto Vaasassa edellyttää tähän tarkoitukseen korvamerkittyä, valtuuston päättämää määrärahaa.

4. Ristinummen jatkokehittämisen linjaukset

4.2 Palvelut

Seurakunnan, kolmannen sektorin sekä muut lähi- ja kaupalliset palvelut

- Koulu- ja päiväkotipalvelujen lisäksi Ristinumelta löytyy monia muita asukkaille tärkeitä palveluja, kuten muun muassa lähikirjasto, seurakunnan ja kolmannen sektorin toimijoiden palveluja sekä kaupallisia palveluja.
- Vaasan suomalainen seurakunta on pitkään toiminut Ristinummen palvelukeskuksessa. Vaasan kaupunki hankki palvelukeskuksen rakennukset ja tontin omistukseensa keväällä 2022. Seurakunta jää vanhoihin tiloihinsa vuokralle muutaman vuoden ajan, kunnes löytyy korvaavat tilat. Mikäli olemassa olevaa käyttökelpoista tilaa ei löydy, vaihtoehtona on uusien tilojen rakentaminen. Yhtenä vaihtoehtona on seurakunnan tilojen toteuttaminen Ristinummen keskukseen kaavailtuun uuteen päiväkotiin.
- Vaasan Setlementtiyhdistys ry omistaa Kyläkeskus Kultanummen Ristinummen keskuksessa. Kyläkeskuksessa on muun muassa erityisryhmän palveluasumista, lounastarjontaa ja monipuoliset tilat alueen asukkaille ja toimijoille. Setlementtiyhdistys pyrkii jatkuvasti kehittämään toimintojaan Ristinumella yhdessä alueen muiden toimijoiden ja asukkaiden kanssa.
- Kaupallisista palveluista olennaisimmat ovat alueen elintarvikekaupat. Ristinummen ydinalueita palvelee tällä hetkellä Variskan koulua vastapäätä sijaitseva S-Market sekä K-Market Vanhassa Vaasassa. Liisanlehtoon valmistunut Prisma on merkittävä parannus alueen päivittäistavaroiden saatavuudelle. Prisma sijaitsee kävely-/pyöräilyetäisyydellä Ristinummen suuralueen kaikista osa-alueista. Ristinummen keskuksen kaavoitushankkeessa kartoitetaan, ovatko kaupan alan toimijat jollain aikavälillä kiinnostuneita sijoittamaan uuden pienen elintarvikekaupan Ristinummen keskukseen.

Sosiaali- ja terveystalvet

- Pohjanmaan hyvinvointialue näkee neuvolatoiminnan tärkeänä lähipalveluna. Ristinumella neuvolatoimintaa voitaisiin jatkossa järjestää perhekeskuksen muodossa, joka käsittäisi kokoontumispaikan, jossa myös muut toimijat voisivat tuottaa palveluitaan. Näin voitaisiin koordinoida hyvinvointialueen ja kaupungin sekä muiden toimijoiden asuinaluekohtaisia palveluita ja samalla kohdistaa ne suurimmassa tarpeessa oleville asukkaille.
- Hyvinvointialueella on käynnissä perhekeskushanke ja palveluverkkoselvitys, jossa huomioidaan myös sosioekonomisia tekijöitä palveluiden sijoittamisessa.

Kirjastopalvelut

Variskan lähikirjaston toimintaa tavoitellaan kehitettäväksi seuraavasti:

- Kirjastossa aloittaa vuoden 2023 alussa uusi vakituinen kirjastovirkailija, jonka työ painottuu kouluyhteistyöhön ja lasten/nuorten kirjastotyöhön.
- Suunnitelmissa on myös täyttää parin vuoden sisällä kulttuuri- ja kirjastopalveluihin kirjastososionomin toimi, jonka yksi työn painopiste liittyy maahanmuuttajatyöhön. Ristinummi voisi toimia ensimmäisenä työalueena.
- Kirjastotilaa halutaan myös kehittää ja muokata, sillä nykyinen tila ei juurikaan anna mahdollisuuksia esim. tilaisuuksien järjestämiseen tai työpajatoimintaan. Lisäksi kirjastotilassa on kunnostustarpeita.

4. Ristinummen jatkokehittämisen linjaukset

4.2 Palvelut

Kulttuuripalvelut

- Nummen koulun taakse on luotu luontopolku, jota kulttuuripalvelut kehittää myös jatkossa mm. asukkaita osallistavalla toiminnalla.
- Ristinummi-Vanha Vaasa –alueella järjestetään jatkossakin ikäihmisten kulttuurikamaritoimintaa.
- Alueen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ryhmille suunnatun kulttuuripolun toteutuksessa voidaan soveltaa myönteisen erityiskohtelun periaatetta. Tilaisuuksien ja tapahtumien järjestämisessä voidaan hyödyntää esim. Ristikan nuorisotilaa sekä Variskan koulun uutta monitoimitilaa.

Liikuntapalvelut

- Ristinummen suuralue kuuluu kaupungin parhaimmistoon mitä tulee eri liikuntamuotojen harrastusmahdollisuuksiin. Lisäksi Ristinummea ympäröivillä alueilla on monipuolinen liikuntamahdollisuuksien tarjonta.
- Variskan koulun alueesta on kehitetty merkittävä liikunta-alue, joka sisältää mm. tekonurmikentän, uuden jääkiekkokaukalon, luistelu-alueen, uudistetun leikkialueen ja pulkkamäen. Koulun liikuntasali ja tekonurmikenttä ovat erittäin aktiivisessa käytössä.
- Haapaniemelle (Lidlin lähelle) on suunnitteilla iso urheilualue, joka käsittäisi mm. agilityhallin ja ulkokentän, jousiammuntaradan, pesäpallon harjoituskentän, ulkokuntosalin, pelikentän sekä eri lajien harjoittelun mahdollistavan palloiluhallin katsomoineen. Alueen asemakaavoitus on käynnissä.

Nuorisopalvelut

- Nuorisopalvelut järjestää nuorisolain tavoitteiden mukaista toimintaa ja palveluja. Tehtävänä on vaasalaisten nuorten kasvatuksellinen ohjaus, nuorten sosiaalinen vahvistaminen ja nuorten kasvu- ja elinolojen parantaminen.
- Ristinummen alueella nuorisopalveluilla on käytössään Ristikan nuorisotalo. Nuorisotalot ovat kohtaamispaikkoja, joissa voi muun muassa kohdata kavereita ja ystäviä sekä pelataan erilaisia pelejä ja kuunnella musiikkia. Nuorisotaloilla järjestetään vapaamuotoisen ajanvieton lisäksi myös ohjattua toimintaa. Tilat on tarkoitettu erityisesti yläkouluikäisille ja sitä vanhemmille, mutta myös 5.-6.-luokkalaisille on omaa toimintaa.

Lapsiystävällinen työ

- Vaasassa on käynnistynyt lapsiystävällinen työ, jonka toimenpiteissä on hyvä huomioida Ristinummen erityistarpeet (UNICEF – Child Friendly Cities Initiative).

Infrastruktuuri, rakennettu ympäristö ja joukkoliikenne

- Ristinummen infrastruktuuri ja rakennettu ympäristö tarvitsevat jatkossakin monia korjaus- ja kehittämistoimenpiteitä. Alueen seniori-ikäisen väestön kasvun myötä ko. toimenpiteissä on vastaisuudessaakin syytä kiinnittää erityistä huomioita esteettömyyteen ja ikäystävällisyyteen. Sama pätee joukkoliikenteeseen.

4. Ristinummen jatkokehittämisen linjaukset

4.3 Hankkeet ja toiminnot

TAVOITTEET

Ristinummella on jatkuva tarve monipuolisille hankkeille ja erityisille toiminnoille, joiden fokus on, alueen sosioekonomisen aseman johdosta, usein haavoittuvassa asemassa olevien kohderyhmien tarpeissa. Toisaalta toiminnot, jotka palvelevat alueen koko väestöä, ovat yhtä lailla tärkeitä. Kaupungin lisäksi alueen aktiiviset toimijat järjestävät monia palveluja ja toimintoja alueen asukkaille. Ristinummen kehittäminen ja segregaatiorjunta alueella ja muualla kaupungissa edellyttää myös tutkimusta, jossa syvennytään problematiikkaan ja erityisesti vaikuttaviin segregaatiorjunnan keinoihin. Ristinummi on toiminut tutkimusalueena useassa eri korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten tutkimushankkeissa.

Vaasan kaupunki on, yhteistyössä alueen toimijoiden ja asukkaiden kanssa, toteuttanut useita Ristinummea palvelevia hankkeita. Hankkeisiin on saatu merkittävää ulkopuolista rahoitusta. Viimeaikaisia hankkeita ovat Ristinummen lähiöhanke 2020–2022, ESR-rahoitteinen OSAT-hanke 2017–2020 ja TEO-hanke 2020–2023 sekä Asukasenerginen Vaasa –hankkeen kaupunkiviljely Kyläkeskus Kultanummessa kesäkaudella 2022.

Seurakunta käynnisti Olkkari-toiminnan Ristinummen seurakuntakeskuksessa syksyllä 2021. Toiminta on suunnattu alueen kaikille asukkaille ja yhteistyötä tehdään monen toimijan kanssa. Monet asukkaat ovat löytäneet Olkkarin. Vaasan Setlementtiyhdistys ry järjestää muun muassa tyttötyön ryhmiä ja Vanhempi-lapsi-ryhmiä Ristinummella sekä koordinoi Ristinummipäivää. Tärkeä toiminto Ristinummella on Vaasan Ruoka-apu ry:n järjestämä ruokajakelu. Alueella ruoka-apua jonottaa viikoittain noin 140–220 asukasta.

TOIMENPITEET

- Kaupunki käy jatkuvaa vuoropuhelua Ristinummen toimijoiden kanssa alueen erityisistä tarpeista. Kaupunki voi tukea aluetta palvelevien hankkeiden syntymistä henkilöresursseilla sekä vastaamalla omien ja yhteistyöhankkeiden omarahoitusosuudesta.
- Valtio tavoittelee uusissa asuntopoliittisissa linjauksissaan vakiinnuttavansa kestävä, pitkäjänteinen ja poikkihallinnollinen lähiöiden kehittämistyö osaksi kuntien toimintaa. Vaasassa omaksutaan sama tavoite. Lähiöalueiden kehittämiselle on jatkossakin syytä varata riittävät resurssit sekä valtion että kuntien puolelta. Lähiöohjelmat ovat toimineet hyvin resurssien suuntaamisessa.

Kuva: Kaupunkiviljely Kyläkeskus Kultanummessa keväällä 2022, Asukasenerginen Vaasa-hanke

4. Ristinummen jatkokehittämisen linjaukset

4.4 Yhteisöllisyys, osallisuus ja alueen maine

TAVOITTEET

Lähiöissä, kuten muillakin asuinalueilla, yhteisöllisyyden ylläpitämiselle ja vahvistamiselle on jatkuvaa tarvetta. Trendinä on pidemmän aikaa ollut yhteisöllisyyden väheneminen ja koronaepidemia ei ole tilannetta parantanut. Ristinummen alueelta löytyy kuitenkin mainioita esimerkkejä aktiivisista, yhteisöllisyyttä edistävästä toimijoista ja toiminnoista. Niitä voidaan tukea esimerkiksi huolehtimalla siitä, että käytettävissä on toimivat ulko- ja sisätilat.

Ristinummella on monia tärkeitä alueen yhteisöllisyyttä ylläpitäviä toimintoja, kuten nuorisotilat, koulujen liikuntasalit, luistelualueet, jalkapallokentät, kuntoilu- ja frisbeegolfraudat sekä leikkipuistot.

Lähiöhankkeen asukaskyselyihin vastanneet kohtaavat eniten ihmisiä arkisissa paikoissa, kuten ruokakaupassa, ulkoilualueella/puistossa, lasten leikkipaikoilla, urheilu-/kuntoilu-paikoilla, kirjastossa ja alueen tapahtumissa. Kohtaamispaikkoihin toivotaan erityisesti wc-tiloja, istuinpaikkoja ja aukioloa myös ilta-aikaan.

Liikkumisen helpottuminen, etenkin yksityisautoilun myötä, on mahdollistanut sen, että monet asuinalueen asukkaita palvelevista yhteisöllisistä toiminnoista, kuten esimerkiksi harrastukset, toteutuvat nykyään asuinalueen ulkopuolella. Yhteisöllisyyden ilmenemismuodot vaihtelevat myös aikakaudelta toiseen.

Väestökehitys vaikuttaa ratkaisevasti yhteisöllisyyteen. Ristinummella oli aikoinaan huomattavasti enemmän lapsiperheitä kuin nykyään, kun taas alueen senioreiden ja vieraskielisten määrä on kasvanut voimakkaasti. Väestörakenteen muutos luo uusia mahdollisuuksia yhteisöllisyyden lisäämiselle. Esimerkiksi maahanmuuttajataustaiset harrastavat aktiivisesti viljelyä Alkulan tilalla, jossa toimii 4H-yhdistys.

TOIMENPITEET

- Yhteisölliset toiminnot tarvitsevat toimivia tiloja. Setlementtiyhdistyksen Kyläkeskus Kultanummesta löytyy muun muassa vuokrattavat monitoimitilat. Variskan koulun laajennus käsittää myös uuden monitoimitilan. Tilaa luovutetaan toistaiseksi vain rajoitetusti muille toimijoille, sillä tilasta pääsee vapaasti koulun muihin tiloihin.
- Yhteisöllisyyden osalta kaupunki toimii vuorovaikutuksessa alueen asukkaiden ja toimijoiden kanssa, kuten esimerkiksi Variskan aluetoimikunta, Ristinummen Martat, Setlementtiyhdistys, Vaasan suomalainen seurakunta ja maahanmuuttajayhdistykset. Yhtenä esimerkkinä toimii kesän 2022 kaupunkiviljely yhteistyössä Setlementtiyhdistyksen ja kaupungin eri toimialojen kesken (ml. viher- ja kotouttamispalvelut).
- Aluetta koskevien kaavahankkeiden ja palveluiden ym. kehittämistoimien osalta on syytä lisätä vuorovaikutusta Ristinummen toimijoiden ja näiden asioiden osalta erityisesti Variskan aluetoimikunnan kanssa.
- Asukasosallistumista toteutetaan tarpeen mukaan ja esimerkiksi alueelle suunniteltujen isojen kehittämistoimenpiteiden osalta, kuten esimerkiksi asuntorakentamista ja palveluiden kehittämistä mahdollistavat asemakaavat.
- Alueen maineeseen vaikutetaan viestimällä alueen kehittämistoimista, kuten esimerkiksi asumisen ja palveluiden kehittäminen, sekä alueen toimijoiden järjestämät tapahtumat ja toiminnot. Alueen maineen parantaminen on pitkäkestoinen prosessi, jonka tulee perustua alueen todelliseen muutokseen.

5. Kehittämistyön seuranta ja lähteet

Ristinummen kehittämistyötä seurataan muun muassa seuraavilla indikaattoreilla

- Väestökehitys kielen ja iän mukaan
- Sosioekonominen asema, keskeisillä indikaattoreilla kuvattuna
- Asuntorakentaminen
- ARA-vuokratalokannan kehittämistoimet
- Palveluiden kehittämistoimet
- Myönteisen erityiskohtelun resursointi, vaikutus Ristinummeen
- Erityiset hankkeet ja toiminnot Ristinumella

Lähteet

- Bernelius & Huilla 2021. Koulutuksellinen tasa-arvo, alueellinen ja sosiaalinen eriytyminen ja myönteisen erityiskohtelun mahdollisuudet. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:7. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162857>
- Hallituksen esitys (HE55/2022). Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta.
- Helsingin Sanomat 2022. Keskiluokkaiset karttavat jo tiettyjä lähiöitä myös pikkukaupungeissa. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000008866876.html>
- HYVIÖ-hanke – Ristinummen tuloksia StrateGIS-menetelmästä. Tulospöytäkirja 1/2022. SYKE & THL.
- Kaupunginhallituksen päätökset Ristinummen ohjausryhmän kokouksesta 10.8.2020 ja 16.9.2022
- Kortteinen & Vaattovaara 2015. Segregaation aika. Yhteiskuntapolitiikka 80 (2015):6. <https://www.julkari.fi/handle/10024/129586>
- Kortteinen 2021. Alueellinen sekoittaminen ja sosiaalinen kestävyys. https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/153801/sosiaalitieteiden_laitoksen_julkaisuja_4.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Ristinummen lähiökehittämisen 2. Maptionnaire-kyselyn raportti. Kiinteistötoimi, Vaasan kaupunki. <https://www.vaasa.fi/ristinummen-lahiokehittaminen/>
- Skenaariotyön ja kuntalaiskyselyn tulokset 2021. Vaasan kaupunki & MDI.
- Suomalaisten hyvinvointi 2022. Suurten kaupunkien lähiöalueet erilaistuvat sosioekonomiselta Timo M. Kauppinen & Susanna Makkila. <https://www.julkari.fi/handle/10024/145692>
- Tampereen kaupunki 2018. Segregaation ennaltaehkäisyn työkalupakki.
- Tilastokeskus & Vaasan kaupunki. Tilastoja väestökehityksestä ja asunto-rakentamisesta.
- Vaasan suur- ja pienalueet, sosioekonominen indeksitarkastelu. Vaasan kaupungin kiinteistötoimi.
- Valtioneuvoston selonteko 2021. Asuntopoliittinen kehittämisohjelma 2021–2028. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/VNS_12+2021.pdf
- Ympäristöministeriön lähiöohjelma 2020-2022. <https://ym.fi/lahioiden-kehittaminen>